

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Медичний факультет
Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

Загальна ознайомча практика за профілем майбутньої
професії

(назва освітнього компонента)

підготовки бакалавра (на основі ступенів «фаховий молодший бакалавр»,
«молодший бакалавр» або освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший
спеціаліст»)

спеціальності 227 Терапія та реабілітація

освітньо-професійної програми Фізична терапія, ерготерапія

Силабус освітнього компонента «Загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» підготовки «Бакалавра», галузі знань 22 Охорона здоров'я, спеціальності 227 Терапія та реабілітація, за освітньо-професійною програмою: Фізична терапія, ерготерапія

Розробник: Андрійчук О.Я., завідувач кафедри – професор кафедри фізичної терапії та ерготерапії, доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Андрійчук О. Я.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

протокол № 2 від 18 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри:

Андрійчук О. Я.

Гарант освітньо-професійної програми:

(Усова О. В.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

Завідувач кафедри:

Андрійчук О. Я.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників в	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика освітнього компонента
		Нормативний
Денна форма навчання	Шифр і назва галузі знань: <i>22 Охорона здоров'я</i>	
	Спеціальність: <i>227 Терапія та реабілітація</i>	
Кількість годин/кредиті в 90/3	Освітньо-професійна програма: «Фізична терапія, ерготерапія»	Рік навчання: перший
		Семестр: перший
		Лекції: <i>немає</i>
		Лабораторні: <i>немає</i>
ІНДЗ: немає	Освітній ступінь: <i>Бакалавр</i>	Самостійна робота: <i>84 год.</i>
		Консультації: <i>6 год.</i>
		Форма контролю: <i>залік</i>
Мова навчання		Українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА

ППП - Андрійчук Ольга Ярославівна

Науковий ступінь - доктор наук з фізичного виховання і спорту,

Вчене звання - професор

Посада – завідувач кафедри – професор кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Контактна інформація - *електронна адреса* – *andrijchuk.olga@vnu.edu.ua*

Дні занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація.

Сучасний стан вимагає високої професійної підготовленості фахівців з фізичної терапії та ерготерапії. Цей курс дає уявлення студентам про сферу їх практичної діяльності, зокрема про загально ознайомчу практику за профілем майбутньої професії та науково-доказову практичну діяльність. «Загальна ознайомча практика за профілем майбутньої професії» – важлива дисципліна у професійній підготовці фахівців з фізичної терапії та ерготерапії, яка сприяє розвитку професійної майстерності та професійної кваліфікації майбутнього фізичного терапевта та ерготерапевта.

2. **Пререквізити** (освітні компоненти, на яких базується вивчення освітнього компонента): Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з нормальної анатомії людини (за професійним спрямуванням), основ практичної діяльності у фізичній терапії та ерготерапії (вступ до спеціальності).

Постреквізити (освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння і навички, що здобуваються після закінчення вивчення даного освітнього компонента): Основи медико-соціальної реабілітації; Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушенні діяльності серцево-судинної та дихальної систем; Основи ерготерапії; Клінічні практики.

3. Мета та завдання освітнього компонента:

Метою виробничої (навчальної) практики є формування особистісних якостей фахівців з фізичної терапії та ерготерапії, поглиблення, вдосконалення і закріплення практичних умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності майбутніх асистентів фізичних терапевтів і ерготерапевтів у закладах лікувально-профілактичного, санаторно-курортного та оздоровчо-реабілітаційного типів.

Завдання:

- ознайомити здобувачів освіти з видами, умовами та обставинами професійної діяльності в конкретних лікувально-профілактичних і оздоровчо-реабілітаційних закладах;
- розвинути та вдосконалити сукупність професійних практичних вмінь і навичок фахівця з фізичної терапії та ерготерапії для відновлення здоров'я, порушеного травмами і захворюваннями різних систем і органів, або формування і розвитку компенсаторно-приспосувальних навиків при обмеженні життєдіяльності з метою підвищення якості життя пацієнтів;
- сформувати, розвинути і закріпити комплекс морально-психологічних якостей, як невід'ємної частини професійної підготовки фахівців з фізичної терапії та ерготерапії для провадження ними майбутньої професійної діяльності;
- забезпечити зростання рівня професійної компетентності майбутніх фізичних терапевтів та ерготерапевтів;

- сприяти вибору сфери майбутньої професійної діяльності;
- розвивати вміння проводити необхідні тестування рівня функціонування органів та систем організму;
- формувати навичку аналізувати інформацію про пацієнта зібрану з медичних записів та обстежень (робота з історією хвороби);
- опанувати навички заохочення пацієнта до рухової активності, визначати короткотермінові та довготермінові цілі;
- виявляти основні проблеми та складати реабілітаційний прогноз;
- вибирати відповідні методи активної фізичної терапії та апаратної фізіотерапії, включаючи їх послідовність, частоту та тривалість;
- проводити реабілітаційні втручання (заходи), використовуючи різні форми спеціально організованої рухової активності.

4. Результати навчання (Компетентності)

До кінця навчання здобувачі освіти повинні бути компетентними у таких питаннях:

Інтегральна компетентність (ІК)

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого-педагогічних наук.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 2 Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів)

ЗК 3 Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 4 Здатність працювати в команді

ЗК 5 Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

ЗК 8 Здатність планувати та управляти часом.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 9 Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

ФК 10 Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 6 Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі трактувати отриману інформацію.

ПРН 8 Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

ПРН 12 Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПРН 13 Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПРН 15 Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною

приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

5. Структура освітнього компонента

Професійна практика

1. Безпека (Фундаментальний результат)
2. Професійна поведінка (Фундаментальний результат)
3. Комунікація (Фундаментальний результат)
4. Професійний розвиток (Фундаментальний результат)
5. Відповідальність
6. Культурна компетентність

Менеджмент Пацієнта/Клієнта

7. Клінічне мислення (Фундаментальний результат)
8. Скринінг
9. Обстеження
10. Оцінка результатів обстеження
11. Розуміння реабілітаційного діагнозу та встановлення реабілітаційного прогнозу
12. Планування надання послуг (Створення плану реабілітації)
13. Проведення втручання
14. Навчання пацієнтів/клієнтів, родини, доглядачів
15. Ведення документації
16. Оцінка результатів надання послуг (виконання плану реабілітації)
17. Управління ресурсами
18. Управління та супервізія персоналу (робота в команді, лідерство)

6. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота здобувача передбачає підготовку та теоретичне вивчення питань, що стосуються роботи закладу бази практики, або ж були розглянуті коротко (перелік поданий нижче). Завдання для самостійного опрацювання входять в структуру оцінювання під час здачі заліку.

1. Адміністративно-організаційна структура бази практики (напрямок діяльності, наявність відділів, підрозділів, їх характеристика; схема управління; розподіл завдань між підрозділами та їх спеціалізація; взаємодія між підрозділами), графіком роботи.
2. Нормативно-правова база, якою керується у своїй роботі заклад (статут, положення, правила тощо). Джерела фінансування бази практики.
3. Питання кадрового забезпечення закладу (штат, функціональні обов'язки та права відповідно до посад, оцінка кадрового забезпечення).
4. Управління в базі практики (стосовно керівників і фахівців).
5. Аналіз документації, яку ведуть на базі практики.

6. Аналіз організації прийому клієнтів в закладі бази практики (доступність; типологія пацієнтів; моделі первинного прийому; засоби і методи надання допомоги пацієнтам).

7. Методи роботи фізичного терапевта та ерготерапевта; види надання реабілітаційної допомоги різним категоріям населення.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика науково-педагогічного працівника щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ВНУ імені Лесі Українки, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, порядності та толерантності.

Засвоєння результатів практики передбачає постійну роботу здобувачів освіти протягом усього терміну практики. Захист практики для всіх здобувачів є обов'язковим. Середовище під час проведення практики є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Усі здобувачі освіти на практиці відповідно до правил техніки безпеки повинні бути вдягненими у спеціалізований одяг працівників охорони здоров'я.

Здобувачі освіти здійснюють попередню підготовку до практики згідно з переліком рекомендованих джерел. До початку курсу необхідно встановити на мобільні пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams, Forms, One Note) для роботи з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua. Корпоративна пошта з паролем видається методистом деканату медичного факультету.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

В освітньому процесі застосовується дві шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала та 4-бальна шкала. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно із нижче наведеними правилами. Здобувачі складають диференційований залік (максимальна кількість балів за проходження та захист практики – 200 балів).

У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, які дотичні до тем освітнього компонента, можливе зарахування певної кількості балів (за попереднім погодженням з науково-педагогічним працівником), відповідно до [Положення](#) про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за проходження практики становить 200 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач освіти за проходження практики на базі практики становить 120 балів і включає 18 клінічних навичок (результатів клінічного навчання), які здобувач освіти має засвоїти під час проходження практики. На першому (бакалаврському) рівні освіти під час проходження ознайомчої практики студент повинен засвоїти 6 клінічних навичок. За оцінювання роботи студента відповідає клінічний супервізор. Робота студента оцінюється, виходячи з безпосереднього спостереження за діяльністю студента. Є п'ять рівнів досягнутих результатів клінічного навчання:

Перший рівень – початковий

Студент потребує 100%-75% супервізії під час роботи з пацієнтами/клієнтами, навіть із пацієнтами/клієнтами з простими порушеннями стану здоров'я. Як правило, це студент-новачок під час своєї першої практики або в перші тижні в нових умовах. Студент має теоретичні знання, але немає або має зовсім мало досвіду та вмінь їх застосування в клінічних умовах, а відтак весь час або майже весь час потребує супервізії.

Другий рівень – вище початкового/середній рівень

Студент, який потребує більше 50%, але менше 75% супервізії під час роботи з пацієнтами/клієнтами з простими порушеннями стану здоров'я та 100% супервізії з пацієнтами/клієнтами із складними порушеннями стану здоров'я. Студент починає засвоювати навички клінічної роботи. Ймовірно, це буде студент із гарним фундаментом академічних знань. Утім, він потребує допомоги для застосування цих знань в клінічних умовах. Наприклад, це може бути студент, що може відповісти в тихій аудиторії. Натомість, коли треба продемонструвати навичку, швидко думаючи «на ходу», і щось зробити з пацієнтом, йому потрібна допомога, щоб зрозуміти, що він бачить, і правильно на це реагувати.

Третій рівень – вище середнього рівня

Студент, який потребує менше 50% супервізії під час роботи з пацієнтами/клієнтами з простими порушеннями стану здоров'я та 75% супервізії з пацієнтами/клієнтами із складними порушеннями стану здоров'я. Студент краще показує себе в клінічних умовах у порівнянні з двома попередніми рівнями. Він може виконувати знайомі завдання. Однак все ще потребує супервізії та допомоги із новими або складними випадками або ситуаціями.

Четвертий рівень – базовий рівень

Студент, який потребує менше 25% супервізії під час роботи з новими пацієнтами/клієнтами або пацієнтами/клієнтами зі складними або дуже складними порушеннями стану здоров'я, але працює самостійно (безпосередня супервізія не потрібна) із пацієнтами/клієнтами з простими порушеннями стану здоров'я. Студент, що працює на цьому рівні, вважається фізичним терапевтом базового рівня.

П'ятий рівень – вище базового рівня

Студент, який здатний працювати без клінічної супервізії при веденні пацієнтів/клієнтів із складними або дуже складними порушеннями стану здоров'я, здатний працювати в незнайомих або неоднозначних ситуаціях. Мало студентів

досягне цього рівня. Досягнення цього рівня під час проходження клінічної практики не є обов'язковим. Цей рівень включено до інших міжнародних систем оцінювання. Сюди його включено, щоб відзначати та визнавати тих небагатьох студентів, що показують відмінні результати роботи. Навчальні заклади не очікують від студента досягнення цього рівня під час проходження клінічної практики.

Всі результати клінічного навчання (клінічної практики) мають бути засвоєні на четвертому рівні. Мінімальний прохідний рівень засвоєння кожної навички – третій.

Для виставлення оцінки за диференційований залік створено Шкалу оцінювання в балах, яка показує наближення до 4 рівня. Бали ставляться лише від третього до четвертого рівня включно.

Якщо студент демонструє засвоєння всіх результатів клінічного навчання на 3 рівень – то ЗАРАХОВАНО (120 балів і більше). А нижче 3 рівня – це 0 балів і буде НЕ ЗАРАХОВАНО.

Кожний РНК, який засвоєний на рівні від третього до четвертого має певну кількість балів - максимум 5 балів

На початку, в середині і в кінці практики відбувається визначення рівня засвоєння результатів клінічного навчання і виставляються бали.

Цей процес оцінювання здійснює спочатку студент, щоб працювати над самооцінкою і розумінням свого росту, а також забезпечити студентоцентризований підхід. Після цього клінічний супервізор записує свій варіант оцінки рівня засвоєння результату та бали. Наступний крок – спільне обговорення двох варіантів оцінки.

Результати Клінічного Навчання

Клінічна Навичка	Кількість балів
Професійна практика	
1. Безпека (Фундаментальний результат)	2-5
2. Професійна поведінка (Фундаментальний результат)	2-5
3. Комунікація (Фундаментальний результат)	2-5
4. Професійний розвиток (Фундаментальний результат)	2-5
5. Відповідальність	2-5
6. Культурна компетентність	2-5
Менеджмент Пацієнта/Клієнта	2-5
7. Клінічне мислення (Фундаментальний результат)	2-5
8. Скринінг	2-5
9. Обстеження	2-5
10. Оцінка результатів обстеження	2-5
11. Розуміння реабілітаційного діагнозу та встановлення реабілітаційного прогнозу	2-5
12. Планування надання послуг (Створення плану реабілітації)	2-5

13. Проведення втручання	2-5
14. Навчання пацієнтів/клієнтів, родини, доглядачів	2-5
15. Ведення документації	2-5
16. Оцінка результатів надання послуг (виконання плану реабілітації)	2-5
17. Управління ресурсами	2-5
18. Управління та супервізія персоналу (робота в команді, лідерство)	2-5
Середнє арифметичне з конвертацією у 200 бальну шкалу	120-200 балів
Сума	200

Сукупність знань, умінь, навичок, компетентностей, які набуті здобувачем у процесі проходження практик орієнтовно оцінюється за такими критеріями:

- 5 ("відмінно") – здобувач бездоганно виконує той зміст роботи, який оцінюється;
- 4 ("добре") – здобувач добре виконує той зміст роботи, який оцінюється
- 3 ("задовільно") – здобувач в основному опанував той зміст роботи, який оцінюється;
- 2 ("незадовільно") – здобувач не опанував той зміст роботи, який оцінюється, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих здобувачем освіти оцінок за 4-бальною шкалою під час проходження практики, шляхом обчислення середнього арифметичного, округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за 200-бальною шкалою відповідно до таблиці 1.

Політика щодо академічної доброчесності. При недотриманні здобувачем освіти [Кодексу академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки](#), який встановлює загальні засади, цінності, принципи, настанови та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в Університеті, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, а також забезпечує дотримання принципу нетерпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин, оцінювання роботи не буде відбуватись (!).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: відвідування практики є обов'язковим компонентом процесу здобування освіти. Здобувачі не повинні запізнюватися на

практику. За об'єктивних причин проходження практики може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівництвом Університету та базою практики. У разі пропуску практики здобувач освіти зобов'язаний її відпрацювати у повному обсязі за графіком узгодженим з базою практики та керівником практики.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: якщо завдання, які поставлені керівником практики здаються із порушенням термінів без поважних причин, то вони оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

VI. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового контролю є залік.

Максимальна кількість балів, яку може набрати здобувач за поточну навчальну діяльність при вивченні освітнього компонента становить 200 балів. Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати здобувач за практику для зарахування освітнього компонента становить 120 бали.

Остаточна екзаменаційна оцінка узгоджується зі студентом, супервізором і керівником практики від університету (клінічним координатором).

Сукупність набутих здобувачем у процесі проходження практики теоретичних знань, умінь, навичок, що реалізуються у досягненні програмних результатах навчання та рівнях сформованості відповідних компетентностей оцінюється за такими орієнтовними критеріальними рівнями:

Відмінно (170-200) – Демонструє високий рівень сформованості відповідних компетентностей та досягнення програмних результатів навчання у повному обсязі, що передбачені освітньо-професійною програмою. Тісно пов'язує теорію з практикою та демонструє досконале розуміння професійної реалізації засвоєних практичних навичок. Володіє методами обстеження пацієнта. Демонструє здатність до вирішення неординарних практичних задач підвищеної складності, здійснює клінічні судження на основі узагальнення матеріалів практики. Звітна документація практики наявна у повному обсязі.

Добре (140-169) – Демонструє достатній рівень сформованості відповідних компетентностей та досягнення практичних результатів навчання, що передбачені освітньо-професійною програмою. Правильно використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Володіє необхідними практичними прийомами професійної діяльності та їх реалізації на рівні практичних вмінь. Звітна документація з проходження практики наявна у повному обсязі, але може мати формальні помилки технічного характеру.

Задовільно (130-139) – Здобувач освіти не може самостійно побудувати чіткий, логічний звіт (відповідь) про проходження практики. Неповно, за допомогою додаткових запитань, відповідає на стандартизовані питання. Під час відповіді робить помилки. Володіє лише обов'язковим мінімумом рівня сформованості компетентностей та досягнення практичних результатів навчання. Звітна документація з проходження практики наявна у повному обсязі, але має помилки.

Достатньо (120-129) – Здобувач освіти має зовсім мало досвіду та вмінь застосування теоретичних знань в клінічних умовах, а відтак весь час або майже весь час потребує супервізії

Незадовільно (0-119) – здобувач не може побудувати логічно свій звіт з практики, не відповідає на додаткові запитання, не розуміє суті проблеми. Звітна документація з проходження практики наявна не в повному обсязі.

У дату складання заліку науково-педагогічний працівник записує у відомість суму балів, які здобувач освіти набрав під час практики. Інтерпретація результатів здійснюється у відповідності до Шкали оцінювання знань здобувачів освіти

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Переведення оцінки в шкалу ECTS та національну шкалу здійснюється за схемою:

Шкала Оцінювання

Оцінка в балах (200-бальна шкала)*	Оцінка в балах (4-бальна шкала)*	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	Рівень досягнутих результатів
190 – 200	4,75 – 5	A	Відмінно	V
170 – 189	4,24 – 4,72	A	Відмінно	
150 – 169	3,74 – 4,22	B	Дуже добре	
140 - 149	3,5 – 3,72	C	Добре	IV
130 – 139	3,25 – 3,47	D	Задовільно	
120 – 129	3 – 3,22	E	Достатньо	III
0 – 119	<3	Fx	Незадовільно	II

У разі отримання незадовільної оцінки під час складання заліку здобувачу освіти надається можливість повторного складання заліку за умови доопрацювання звіту й індивідуального завдання. За умови отримання незадовільної оцінки з практики під час ліквідації заборгованості комісії здобувач освіти відряджується з Університету (дивись Положення).

V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

Основна література

1. Богдановська Н.В. Фізична реабілітація хворих різних нозологічних груп : навч. посіб. для студ. ф-ту фіз. вих-ня спец. "Фізична реабілітація" реком. МОНУ / Н. В. Богдановська, І. В. Кальонова.-Запоріжжя: ЗНУ, 2011. - 314 с.

2. Герцик А. М. Створення програм фізичної реабілітації/терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату / Андрій Герцик //

Слобожанський науково-спортивний вісник. – Харків : ХДАФК, 2016. – № 6(56). – С. 37–45.

3. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії : підручник / Л. О. Вакуленко [та ін.] ; за заг. ред. Л. О. Вакуленко, В. В. Клапчука. - Тернопіль : Укрмедкн.: ТДМУ, 2018. - 371 с.

Додаткова література

4. Марченко О. К. Основи фізичної реабілітації/ О. К. Марченко. - К.:Олимп. л-ра, 2012.- 245с.

5. Масаж загальний та самомасаж: підручник / Л.О.Вакуленко,Д.В.Вакуленко,О.В.Кутакова, Г.В.Прилуцька.- Тернопіль: ТДМУ,2018.-380с.

6. Основи фізичної реабілітації / Магльований А.В., В.М. Мухін, Е.М. Магльована // - Львів: Ліга-Прес, 2006 - 148 с.

7.Основи фізичної реабілітації: навч.-метод.посіб ./ М.Є.Чайковський.-К.: Університет «Україна», 2014.-282с

8. Фізична реабілітація, спортивна медицина: Підручник для студ. медичних ВНЗ / В.В. Абрамов, В.В. Клапчук, О.Б. Неханевич та ін. – Дніпропетровськ: Журфонд, 2014 -456 с.

9. Христова Т. Є. Основи лікувальної фізичної культури: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Т.Є. Христова, Г.П. Суханова. – Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2015 – 172 с.

10. Шологон Р.П. Методичні рекомендації до практики з фізичної реабілітації. - Дрогобич,- ДДПУ ім.І.Франка,- 2006. -65 с.

11. Medical informatics. Computer application in health care and biomedicine./ Edited by Shortliffe E.H., Perrault L.E., Wiederhold G., Fagan L.M. – New York.: Springer-Verlag, 2001. – 856 p.

Електронні та інтернет-ресурси

1. Репозитарій спеціальності 227 "Фізична терапія, ерготерапія" – <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=799>
2. Глосарій спеціальності 227 "Фізична терапія, ерготерапія" – <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=801>
3. Українська Асоціація фізичної терапії – <https://physrehab.org.ua/uk/home/>
4. Медичні шкали – <https://medical-club.net/uk/medicinskie-shkaly/>
5. Діагностичні онлайн калькулятори –https://juxtra.info/calculators/calculators_list_ua.php

6. Систематичні огляди у галузі охорони здоров'я – [Кокранівська бібліотека \(Cochrane Library\)](#).
7. <https://rehabprime.com/description-therapeutic-exercises/>
8. <https://www.medscape.com/viewarticle/888435>
9. <https://ms-ua.com/likuvannya-rs/reabilitatsiya/terapevtychni-vpravy>
10. http://dspace.zsmu.edu.ua/bitstream/123456789/12825/1/%D0%9F%D0%97%20%E2%84%962_%D0%A2%D0%92.pdf
11. <https://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/25692>
12. https://bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2021/05/OK_18.pdf